

לחיזוק קביעות הלימוד

הרב יעקב משה חרל"פ זצ"ל

א. חיים טובים בעולם הזה

בעבודה זרה (יט.) איתא:

מכריז רבי אלכסנדר: מאן בעי חיי, מאן בעי חיי, כנוף ואתו כולי עלמא לגביה, אמרי ליה: הב לן חיי, אמר להו: מי האישי החפץ חיים וגו' נצור לשונך מרע וגו' (תהילים לד, יג-יד) שמא יאמר אדם: נצרתי לשוני מרע ושפתי מדבר מרמה, [אלך] ואתגרה בשינה ת"ל: טור מרע ועשה טוב (שם, טו), אין טוב אלא תורה, שנאמר: כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזבו (משלי ד, ב).

ובמדרש [ראה ויקרא רבה טז, ב] יש המאמר הזה בשינויים.

ונראה, דהנה אמרו (פסחים נ):

אמר רבי אחא בר חנינא: לא כעולם הזה העולם הבא, העולם הזה, על בשורות טובות אומר ברוך הטוב והמטיב, ועל בשורות רעות אומר ברוך דיין האמת. לעולם הבא - כולו הטוב והמטיב.

ויש לדעת, כי האדם נברא שיחיה בעולם הזה ושגם עולם הזה יהיה כולו טוב כמו עולם הבא. ואז יתקיים במלואו "וחי בהם" (ויקרא יח, ה), שעל ידי המצוות והתורה יחיה חיי נצח, חיי טוב גם בעולם הזה, ועל כן כל זמן שהעולם אינו כולו טוב, כשם שעולם הזה והעולם הבא אינם מתאימים יחד כן הגוף והנשמה אינם מתאחדים ואינם מוצאים שום אושר בחיים לרגלי סערת הרוחות, וממילא יחסר גם מעולם הבא והכריזו ר' אלכסנדר מאן בעי חיי מאן בעי חיי, היינו מי רוצה שיחיה הן בעולם הזה והן בעולם הבא, ולכן כפל הלשון ואמרו ליה הב לנו חיי, היינו שיתן להם חיי טוב שגם בעולם הזה יהיה כולו טוב, והראה להם מה שאמר דוד המלך ע"ה "מי האיש החפץ חיים אוהב ימים לראות טוב" (תהילים לד, יג), והוא גם כן

1 הקלדת כתב היד ניתנה לנו באדיבותו של הרב יעקב משה זק"ש. אנו מודים לו על שנהג עמנו בטובה. נוסף בידי המהדיר פיסוק, ונפתחו ראשי תיבות לפי הצורך.

כפל לשון ללמד להם שהשאלה היא על חיי העולם הבא ועל חיי עולם הזה, וגם "מי האיש החפץ חיים" אלו החיים הנצחיים, ו"אוהב ימים לראות טוב" שיראה גם בעולם הזה כולו טוב, על זה אומר: "נצור לשונך מרע ושפתך מדבר מרמה" (שם, יד), שבזה נשתחרר לגמרי מכל הרעות של העולם הזה, ושמא תאמר דדי בזה ואתגרה בשינה, תלמוד לומר "סור מרע ועשה טוב" (שם, טו), ואין טוב אלא תורה, היינו שעל ידי שיעסוק בתורה יעלה גם את חיי העולם הזה לכולו טוב.

ב. עסק התורה סגולה להצלחת נכסיו

והוא מה שאמרו שם (עבודה זרה יט): "כל העוסק בתורה נכסיו מצליחין", ואמר רבי יהושע בן לוי: "דבר זה כתוב בתורה ושנוי בנביאים ומשולש בכתובים", ובודאי לא מיירי במי שקבע כל היום בלימוד דמהיכן יהיו לו נכסים, אלא קאי במי שעוסק בנכסים ועל ידי הקביעות של העסק בתורה נכסיו מצליחין, ואומר דדבר זה כתוב בתורה ושנוי בנביאים ומשולש בכתובים, וענינו דאין זה רק לפי הערך של העולמות העליונים, על זה אמר דכבר דבר זה נכנס ונקבע בטבע החיים, כתוב בתורה ושנוי בנביאים ומשולש בכתובים, והנה יש מי שאין נכסיו מצליחין מחפש אחר עצות וסגולות איך להרים את נכסיו, והלא סגולה בדוקה ומפורשת כזו שאמרו חז"ל ודבריהם דברי אלקים חיים שכל העוסק בתורה נכסיו מצליחים, הרי שעסק התורה היא סגולה נאמנה להצלחה, ואם אחר כל אלה אין הנכסים מצליחין זה לסימן שלא מילא חובתו בעסק התורה, כי עסק התורה מעלה את הנכסים שיהיו בבחינת כולו טוב.

ג. היחס לאמירת ושמיעת דברי תורה

ואמרו במדרש (דברים רבה ז, ב):

אשרי אדם שומע לי מהו אשרי אדם שומע לי, אמר הקב"ה אשרי לאדם בשעה ששמועותיו לי, מהו לשקוד על דלתותי אמר הקב"ה אם הלכת להתפלל בתוך בית הכנסת אל תעמוד על הפתח החיצון להתפלל שם אלא הוי מתכוין להכנס דלת לפנים מדלת לשקוד על דלתי אין כתיב אלא על דלתותי ב' דלתות ולמה כן שהקב"ה מונה פסיעתך ונותן לך שכר ומהו לשמור מזוהות פתחי אמר רבי יהודה בר סימא וכי יש מזוהה בבתי כנסיות אלא מה המזוהה הוה אינה זזה מהפתח כך לא תהא זו מבתי כנסיות ומבתי מדרשות אמר הקב"ה אם תעשה כן דע שאתה מקבל פני השכינה.

עיי"ש. הביאור, דהנה אמרו "לעולם יראה עצמו כאילו בעל שמועה עומד כנגדו" נכע"ז ירושלמי שקלים פ"ב ה"ה (ו: בנדפס בבבלי), ואולם כל גילויי תורה הם באים בדרך "ואשים דברי בפיך" (ישעיה נא, טז) שכן כל תלמיד ותיק יש בו משורשו של משה, שבשעה שמופיע עליו חידוש בדברי תורה אזי החידוש נתון בפיו מעין שכינה מדברת מתוך גרונו, שמתחילה לפני משנה תורה היה במשה בחינה זו של לדבר מתוך גרונו, ובמשנה תורה דאמרו על זה במגילה (לא:): "משנה תורה - משה מפי עצמו אמרן", היינו שלא לבד שיצא דרך הגרון בלא עקימת פיו ושפתיו, במשנה תורה עלה ונתעלה שאמרן מפי עצמו, שנתן לו הקב"ה בפיו ואמרן מפי עצמו, היינו שכל עצמיותו נתקדש ונתעלה להיות כלי שרת להקב"ה, וכמו כן כל תלמיד ותיק כשזוכה לחדש חידושים בתורה מתוך קדושה וטהרה, מתוך ביטול עצמיותו לדי' ולתורתו, מתוך ענוה אמיתית ויתירה, זוכה למדריגתו של משה, שזכה במשנה תורה להיות מפי עצמו, שהקב"ה מדבר מתוך פי עצמו של המחדש. ונמצא שבכלל יראה עצמו כאילו בעל השמועה עומד כנגדו כלול בזה גם בחינה יותר גדולה, להרגיש כאילו שומע מפי הקב"ה וכאמרו שומע מפי קטן כאילו שומע מפי גדול, וכאילו שומע מפי הגבורה, וזהו: "אשרי אדם שומע לי" (משלי ח, לד), אמר הקב"ה אשרי לאדם בשעה ששמועותיו לי, כלומר אשרי למי שזוכה ששמועותיו מה שהוא מחדש הוא לי, ששכינה מדברת מתוך גרונו ומתוך פי עצמו, ובאופן כזה יש להתייחס לשמוע דברי תורה.

ואומר: "לשקוד על דלתותי יום יום" (שם), בשעה שבאים ללמוד אל להיות כל מחשבותיו במה שהוא מחוץ לדלת ביהמ"ד ובית הכנסת, אלא להיות שקוע בלמוד דלת לפנים מדלת, וכאילו אין דבר מן החוץ זולת התורה והתפלה שבפנים, ואל תאמר הרי יש לך דאגות ולא תוכל להפנות, הרי הקב"ה מונה פסיעותיך ונותן לך שכר, שכן כל העוסק בתורה נכסו מצליחים, ולפיכך עליך לשקוד יום יום כמו באכילת המן, שהיה המן יורד בכל יום כדי שיהיו עיניהם נשואות לשמים, והגם דבתוכחה נאמר "והיו חייך תלואים לך מנגד" (דברים כח, טו), זה הקונה פלטר היום ואינו יודע מה יאכל למחר (מנחות קג:), על כרחך דזה תלוי לפי האמונה והכוונה דאם מאמין בד' פשיטא דזה למעליותא, ואם הוא אינו קשור באמונה הרי זה לתוכחה, וזה מה שאומר דכל הפוחת בזה השעה שקבע ללמוד יסיר מעליו כל הדאגות ויהיה בבחינת יום יום, בחינת הקרבה שהיה באוכלי המן, ובוזה יהיה נכנס לפני ולפנים דלת לפנים מדלת, וגם יהיו נכסיו מצליחים, וממילא אין לו על מה לדאוג ומי שזוכה לזה אשרי לו.